

Cuprins

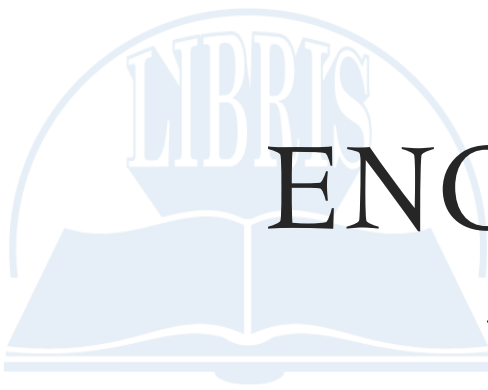
1	Vi-L prezint pe Isus	6	31	Cine este aproapele meu?	66
2	De unde știm despre Isus?	8	32	Oamenii pe care i-a întâlnit Isus	68
3	Poporul evreu	10	33	Alți oameni pe care i-a întâlnit Isus	70
4	Credința iudaică în vremea lui Isus	12	34	Ospitalitatea lui Dumnezeu	72
5	Mai multe despre credința iudaică	14	35	Cine este Isus?	74
6	Unde a trăit Isus	16	36	Isus Se autodescrie	76
7	Buna Vestire: perspectiva lui Marcu	18	37	Începutul sfârșitului	78
8	Buna Vestire: perspectiva lui Ioan	20	38	Isus și Templul	80
9	Buna Vestire: perspectiva lui Matei	22	39	Complotul împotriva lui Isus	82
10	Buna Vestire: perspectiva lui Luca	24	40	Ultimele avertismente ale lui Isus	84
11	Luca își continuă relatarea	26	41	Isus și masa de Paște	86
12	Băiatul Isus la Templu	28	42	Ultima cină: perspectiva lui Ioan	88
13	Un nou început pentru Isus	30	43	Prinderea lui Isus	90
14	Un mesaj nou	32	44	Condamnarea lui Isus	92
15	În Capharnaum	34	45	Isus și Pilat	94
16	Însoțitori și ucenici	36	46	Drumul crucii	96
17	Minunile	38	47	Răstignirea lui Isus	98
18	Vindecările	40	48	Îngroparea lui Isus	100
19	Minunile și Legea	42	49	În zori de zi	102
20	Înmulțirea pâinilor	44	50	Ierusalim și Galileea	104
21	Liniște și pace	46	51	Isus Își ia rămas-bun	106
22	Din moarte la viață	48	52	Duhul Sfânt	108
23	Lazăr	50	53	Credincioșii din Ierusalim	110
24	Isus și învățătura Lui	52	54	Dincolo de Ierusalim	112
25	Ascultători și împlinitori	54	55	Isus i se arată lui Saul	114
26	Toți sunt egali în Împărăție	56	56	O vedenie despre Isus	116
27	Bogații și Împărăția	58	57	Isus și Biserica	118
28	Despre rugăciune	60	58	Isus în lumea de azi	120
29	Mai multe despre rugăciune	62		Index și liste	122
30	Învățăturile lui Isus despre trăirea dreaptă	64			

ENCICLOPEDIA

DESPRE

Isus

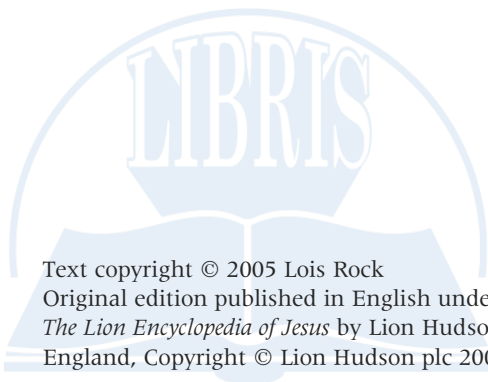

ENCICLOPEDIA DESPRE ISUS

LOIS ROCK

Casa Cărtii, Oradea
2009

Text copyright © 2005 Lois Rock
Original edition published in English under the title
The Lion Encyclopedia of Jesus by Lion Hudson plc, Oxford,
England, Copyright © Lion Hudson plc 2005

Translated into Romanian by permission of Lion Hudson plc.

Enciclopedia despre Isus
Copyright © 2009 Editura Casa Cărții
O. P. 1, C. P. 270
410610 Oradea, România
Tel. / Fax: 0259-469 057; 0359-800 761; 0722-669 566
Email: info@ecasacartii.ro
www.ecasacartii.ro

Citatele biblice sunt preluate din Sfânta Scriptură,
traducerea Dumitru Cornilescu, cu excepția celor precizate.

Traducerea: Claudia Dudaș
Editarea: Camelia Lunčan
Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Tipărit în China.

Contribuții fotografice

s = sus, j = jos, c = centru, st = stânga, d = dreapta

David Alexander: p. 11t/c (British Museum), 16t/c/b, 17tr/cr, 30l, 31l, 32l, 33t, 36r, 48, 55r, 69b, 77b, 81b, 83tr, 94l, 98t, 101t, 114.

Jon Arnold Images: p. 101b.

Bodleian Library, University of Oxford: p. 8tr/c/br, 9r (ms. auct. t. inf. 1. 10, folios 80v, 23v, 118v, 178v).

The British Library: p. 9l.

British Museum: p. 10, 72t.

Lion Hudson: p. 76r; 14r, 17br, 31l, 32l, 34l, 45br, 46t, 51tl, 68br, 70t, 73b, 74b, 83l, 84t, 95r, 96l, 112b/David Townsend; 19b, 25b, 27tr, 29t, 31r, 35r, 45tl, 56 (all), 59br, 62l, 63c/b, 64, 69r, 76t, 87tl/br, 101c, 106l/John Williams.

Jerry Irwin: p. 57r. Copyright © Jerry Irwin. Used by permission of Good Books (www.goodbks.com). All rights reserved.

John Rylands University Library of Manchester: p. 8tl.

Rex Nicholls: p. 7bc, 11br, 12l, 13r, 19t, 20l, 36l, 39t, 46bl, 53, 58b, 67t, 71b, 81t/c, 82l, 83br, 89t, 93b, 102.

Photo Oikoumene/World Council of Churches: p. 85cr/br, 120–21 (all).

Zev Radovan, Jerusalem: p. 46br.

Lois Rock: p. 54l, 66t, 74t, 77tr, 90l, 98bl, 99t.

Nick Rous: p. 60.

Derek West: hărțile de la p. 7t, 17, 68bl, 112t, 115.

Imaginile de mai jos prin bunăvoința Zooid Pictures Limited.

Alamy: p. 79r/Jeremy Hoare.

AKG - Images: p. 6 and 87tr/Pirozzi, 24b, 27b/Cameraphoto, 51tr and 88/Erich Lessing, 95l, 100t, 113t, 117.

Art Directors & Trip Photo Library: p. 108l/David Butcher.

Bridgeman Art Library: p. 65b, 76l.

British Museum: p. 63tr/Zooid Pictures.

Corbis UK Ltd: p. 23b/Archivo Iconografico, S.A., 33b/Alain Noguez/Sygma, 43/Hans Georg Roth, 45tr/Reza Sygma, 61cr/Hanan Isachar, 75b/Araldo de Luca, 91/Bettmann, 92/Richard T. Nowitz, 97t/John Garrett, 107r/Dave Bartruff, 111t/The Barnes Foundation, Merion Station, Pennsylvania, 120l/Joel Sartore.

Edifice: p. 7r.

PA Photos: p. 89b/Johnny Green.

Rex Features: p. 41b/Paul Felix.

Zev Radovan, Jerusalem: p. 14l, 38l, 59bc.

Cuprins

1	Vi-L prezint pe Isus	6	31	Cine este aproapele meu?	66
2	De unde știm despre Isus?	8	32	Oamenii pe care i-a întâlnit Isus	68
3	Poporul evreu	10	33	Alți oameni pe care i-a întâlnit Isus	70
4	Credința iudaică în vremea lui Isus	12	34	Ospitalitatea lui Dumnezeu	72
5	Mai multe despre credința iudaică	14	35	Cine este Isus?	74
6	Unde a trăit Isus	16	36	Isus Se autodescrie	76
7	Buna Vestire: perspectiva lui Marcu	18	37	Începutul sfârșitului	78
8	Buna Vestire: perspectiva lui Ioan	20	38	Isus și Templul	80
9	Buna Vestire: perspectiva lui Matei	22	39	Complotul împotriva lui Isus	82
10	Buna Vestire: perspectiva lui Luca	24	40	Ultimele avertismente ale lui Isus	84
11	Luca își continuă relatarea	26	41	Isus și masa de Paște	86
12	Băiatul Isus la Templu	28	42	Ultima cină: perspectiva lui Ioan	88
13	Un nou început pentru Isus	30	43	Prinderea lui Isus	90
14	Un mesaj nou	32	44	Condamnarea lui Isus	92
15	În Capharnaum	34	45	Isus și Pilat	94
16	Însoțitori și ucenici	36	46	Drumul crucii	96
17	Minunile	38	47	Răstignirea lui Isus	98
18	Vindecările	40	48	Îngroparea lui Isus	100
19	Minunile și Legea	42	49	În zori de zi	102
20	Înmulțirea pâinilor	44	50	Ierusalim și Galileea	104
21	Liniște și pace	46	51	Isus Își ia rămas-bun	106
22	Din moarte la viață	48	52	Duhul Sfânt	108
23	Lazăr	50	53	Credincioșii din Ierusalim	110
24	Isus și învățătura Lui	52	54	Dincolo de Ierusalim	112
25	Ascultători și împlinitori	54	55	Isus i se arată lui Saul	114
26	Toți sunt egali în Împărăție	56	56	O vedenie despre Isus	116
27	Bogații și Împărăția	58	57	Isus și Biserica	118
28	Despre rugăciune	60	58	Isus în lumea de azi	120
29	Mai multe despre rugăciune	62		Index și liste	122
30	Învățăturile lui Isus despre trăirea dreaptă	64			

Vezi și:

Numele lui Isus și linia genealogică:

Matei 1; Luca 1, 2

Legile romane din vremea lui Isus:

Matei 2, 14, 27; Marcu 6, 15; Luca 1, 2, 3, 9, 23; Ioan 18, 19

Cristos

Titlul de Cristos, care este adesea asociat cu Isus, provine dintr-un cuvânt grecesc. Greaca era limba cea mai folosită de diferite popoare pe vremea când, din ținutul unde trăia Isus, au început să circule zvonuri despre El prin Imperiul Roman. Totuși, cuvântul Cristos este traducerea unui termen ebraic, aflat în Scripturile poporului lui Isus: „messiah”. Creștinii, de asemenea, Îl numesc pe Isus Mesia.

Una dintre imaginile timpurii ale lui Isus, pictată la ceva mai mult de trei sute de ani de la învierea Sa.

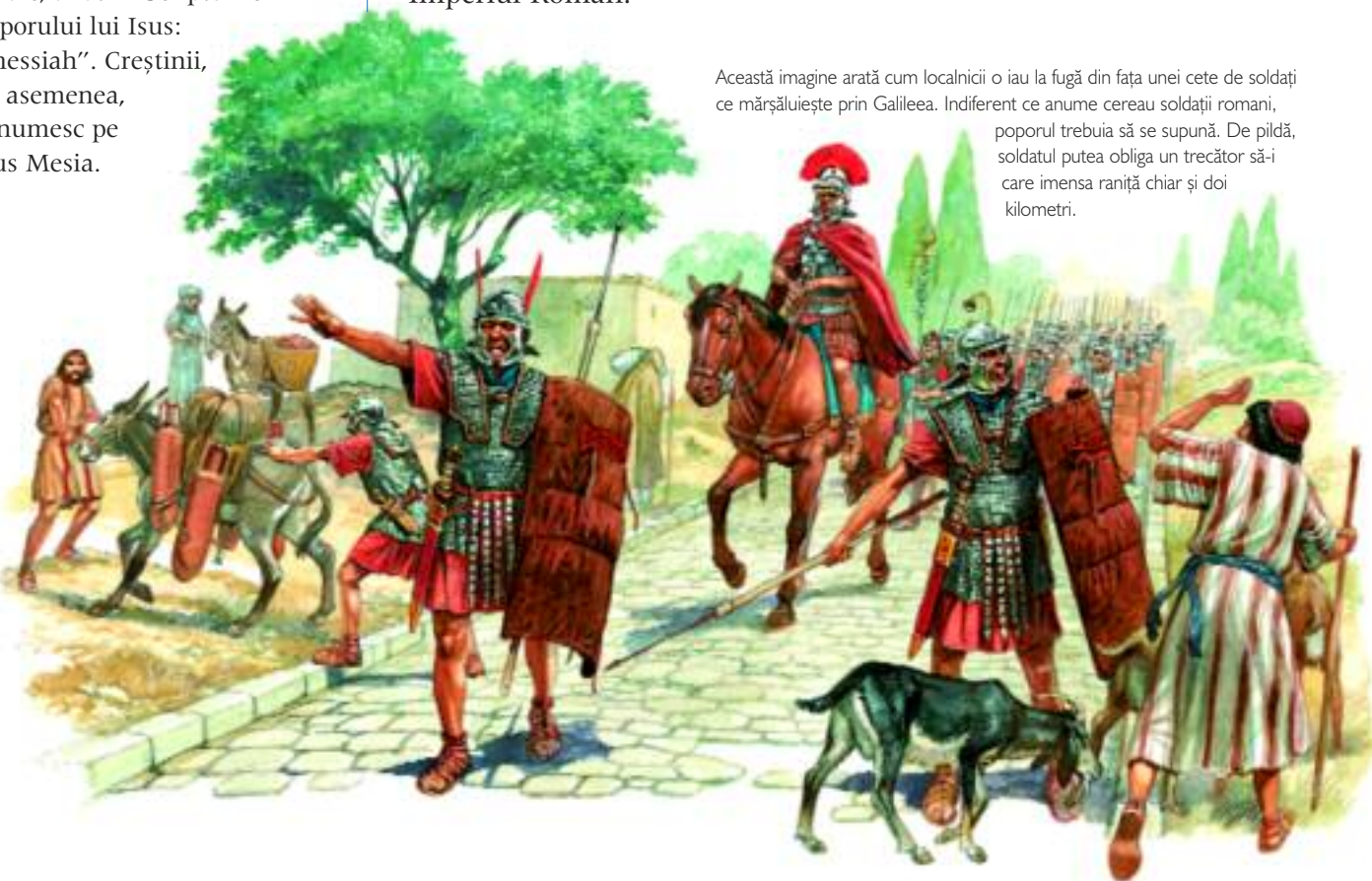
Isus este figura centrală a uneia dintre cele mai mari religii din lume: creștinismul. Cei care Îl urmează pe Isus se numesc creștini.

Termenii „creștinism” și „creștin” sunt derivați din cuvântul Cristos, denumire asociată cel mai frecvent cu numele lui Isus: Isus Cristos. Această titulatură se tra-

duce prin „unsul”, ungerea fiind, pe atunci, ceremonia de încoronare a regelui. Ucenicii lui Isus credeau că El este regele trimis de Dumnezeu.

Isus a trăit pe pământ cam acum două mii de ani. S-a născut într-un popor care se considera poporul ales al lui Dumnezeu. În trecut, acest neam fusese cunoscut ca fiind poporul lui Israel, dar în vremea lui Isus oamenii acestei nații erau numiți evrei. Ținutul în care a trăit Isus devenise, de sute de ani, țara evreilor: țărmul estic al Mării Mediterane. La momentul respectiv această regiune făcea parte din Imperiul Roman.

Această imagine arată cum localnicii o iau la fugă din fața unei cete de soldați ce mășăluiește prin Galileea. Indiferent ce anume cereau soldații romani, poporul trebuia să se supună. De pildă, soldatul putea obliga un trecător să-i care imensa raniță chiar și doi kilometri.

În vremea lui Isus, Imperiul Roman deținea multe teritorii din jurul Mării Mediterane. Împăratul cămăuia poporul din cetatea Romei, care era capitala imperiului. Conducerea regiunilor mai neînsemnate era încredințată unor slujbași cu rang inferior. Când S-a născut Isus, regele pus de romani la Ierusalim era Irod, care era doar pe jumătate evreu. După ani de zile, la moartea lui Isus, guvernatorul Pilat din Pont era în exercițiu la Ierusalim.

Isus nu a fost niciodată încoronat. Cât trăia, unii dintre discipolii Lui sperau că va încerca să ia puterea din mâinile celor ce conduceau țara. Dar El nu era un om al armelor, ci S-a remarcat în timpul vieții ca învățător, predicând despre Dumnezeu în orașele și în satele din jurul localității natale, din regiunea Galileei și chiar mai departe, în Ierusalim, cetatea poporului Său.

Învățătura Lui era bine primită de unii, în special de săraci și de proscrisi. Dar conducătorii religioși erau, de cele mai multe ori, puși în încurcătură de spusel Lui, așa că mulți dintre ei se temeau că învățătura Lui e greșită și că popularitatea Lui devenea periculoasă. În cele din urmă, s-au înfuriat atât de tare, încât au urzit un complot să-L dea pierzării.

Totuși, ucenicii Lui au continuat să răspândească învățăturile Sale. Spusele lor despre Isus au declanșat o nouă mișcare mai întâi printre evrei, apoi printre neevrei, adică printre neamuri.

Această mișcare a constituit începutul creștinismului, fiind o credință care a dat sens istoriei ultimilor două mii de ani, o credință care s-a răspândit pe întregul glob pământesc.

Împăratul roman Cezar Augustus, purtând platoșa militară. A guvernat în prima jumătate a vieții lui Isus.

Calendarul apusean

Credința creștină, insuflată de Isus, a avut o influență crucială în istorie. În special în țările Europei primelor cincisprezece veacuri s-a dovedit a fi de o importanță majoră, încât calendarul apusean folosit în aceste locuri încă numără anii de la nașterea lui Isus.

În calendarul apusean apare uneori notația „d.H.” după cifrele unui an, ceea ce înseamnă „după Cristos”. Dacă, în schimb, vedeți însemnarea „î.H.” la finele unei date, aceasta indică faptul că acel an este „înainte de Cristos”.

Alte credințe și culturi își au propriile calendare, dar cel apusean este de departe cel mai utilizat în toată lumea. Pentru consecvență, s-a încetățenit uzitarea notației „î.e.n.” în loc de „î.H.” și „e.n.” în loc de „d.H.”, ceea ce înseamnă „înaintea erei noastre”, respectiv „era noastră”.

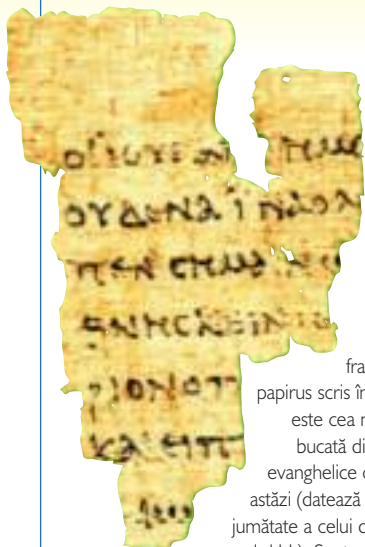

Notația literelor „AD” înaintea anului amintesc limpede de legătura dintre creștinism și calendarul apusean. Inscripție gravată pe o capelă din Țara Galilor.

Vezi și:

De unde știm despre Isus?

Luca 1; Ioan 20, 21

Acest fragment de papirus scris în grecește este cea mai veche bucată din scrierile evanghelice cunoscută astăzi (datează din prima jumătate a celui de-al II-lea secol d.H.). Sunt versete din Evanghelia după Ioan.

Evangheliile și evangheliști

Cărțile lui Matei, Marcu, Luca și Ioan se numesc evangheliile. Astăzi ele fac parte din Biblia creștină, fiind primele patru cărți din ceea ce creștinii numesc Noul Testament.

În limba engleză, cuvântul *gospel* [evanghelie] provine din engleza veche și înseamnă „poveste frumoasă”, „veste bună”.

Termenul grecesc pentru veste bună a dat naștere cuvântului englezesc *evangel* [evanghelie], dar care nu este des întrebuintat în engleză cu toate că autorii evangheliilor sunt deseori numiți evangheliști.

Veștile despre Isus și mesajul Său au început să circule din cauză că lucrurile spuse și făcute de El îi înmărmureau pe oamenii care, pur și simplu, nu se mai puteau opri din a discuta despre ele. După plecarea lui Isus din lume, ucenicii Lui au ieșit pe străzi, în piețe publice și oriunde se adunau oameni laolaltă și le vorbeau tuturor celor pe care îi întâlneau. Odată cu trecerea vremii, ucenicii lui Isus au început să aștearnă în scris câte ceva din cele știute de ei. Unele dintre aceste scrieri s-au păstrat până în ziua de azi, iar, dintre ele, relatările depre viața lui Isus sunt considerate de creștini drept cele mai importante.

Marcu

Se crede că unul dintre ucenicii lui Isus ar fi început să aștearnă în scris întâmplări din viața Acestuia la puțină vreme de la moartea Lui. Scrierea cea mai timpurie care există și astăzi se numește Evanghelia după Marcu. Tradiția consideră că autorul acestei cărți este unul și același cu Ioan Marcu. Împreună cu un grup de ucenici, el a călătorit prin multe țări ale Imperiului Roman, răspândind mesajul.

Marcu.

Matei.

Matei și Luca

Alte două scrieri care mai există și astăzi sunt Evanghelia după Matei și Evanghelia după Luca. Un număr mare din relatările autorilor acestor două cărți se regăsesc și în Evanghelia după Marcu, uneori chiar cu aceleași cuvinte. Mulți cred că cei doi autori s-au folosit de scriptura lui Marcu ca ajutor pentru propriile expuneri.

Matei și Luca au, cu siguranță, și alte povestiri care nu apar în Marcu, dar care seamănă foarte mult între ele. Cercetătorii consideră că se poate ca ei să fi folosit ca sursă de inspirație în scrierile lor și altă colecție de relatări, numită de cercetători „Q”.

Bineînțeles că cei doi evangheliști au în scrierile lor și întâmplări care nu se regăsesc în ale celorlalți. Astfel că Luca a continuat să scrie o a doua carte despre faptele ucenicilor lui Isus după moartea Acestuia care se numește Faptele apostolilor.

Luca.

Ioan

Mai există încă o narațiune, dar a cărei formă este destul de diferită de a celorlalte trei. Este vorba despre relatarea lui Ioan. O tradiție veche spune că acest Ioan este același cu ucenicul lui Isus, care L-a cunoscut de-a lungul celor trei ani cât a predicat și a dat învățătură.

Ioan dictându-și evanghelia.

Evangheliile Lindisfarne constituie una dintre cele mai prețioase comori ale creștinătății. Această copie a Vulgatei cu litere ornamentate și decorațiuni a fost realizată între 715 și 720 de călugări care locuiau pe insula Lindisfarne, în vecinătatea coastei nord-estice a Angliei.

✚ Vestea bună pentru toți oamenii

De când creștinii și-au adunat Scripturile laolaltă pentru prima dată, evangheliile au fost foarte prețuite.

Scrise în greacă, evangheliile, împreună cu alte cărți din Biblie, au fost curând traduse în alte limbi. Creștinii din diferite țări doreau să audă întâmplările din viața lui Isus în propria lor limbă.

Una dintre cele mai timpurii traduceri a fost în coptă, o variantă a vechii limbi egiptene. Biblia coptă este încă întrebuințată în bisericile copte din nord-vestul Africii.

Altă limbă în care a fost tradusă Biblia este siriaca, înrudită cu arameica, aceasta din urmă fiind probabil limba vorbită de Isus. Traducerea siriacă, Peshitta, este încă folosită de creștinii din Siria, Iran și India. Tot de ea se slujește și unul dintre grupurile de creștini care au grijă de Biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim și

mulți creștini de pe întreg cuprinsul lumii se adună acolo ca să audă citindu-se din ea cu voce tare. Aceasta le dă ocazia să audă cuvintele lui Isus într-o formă similară celei în care ar fi pronunțat El cuvintele acelea.

Din 312, când creștinismul a devenit religie oficială în Imperiul Roman, a devenit din ce în ce mai necesară existența unei traduceri de calitate în latină a Bibliei. Un călugăr pe nume Ieronim a luat asupra sa această sarcină în 384. Traducerea lui, cunoscută drept Vulgata, a devenit cea mai importantă versiune a Bibliei în bisericile apusene pentru următorii o mie de ani. Prin secolele al V-lea și al VI-lea, s-a mai făcut o traducere a Bibliei în slavona veche, traducere care a devenit, în Est, Biblia oficială a Bisericii Ortodoxe Ruse.

În Evul Mediu, călugării creștini din Europa își arătau prețuirea față de Biblie realizând copii – cel mai adesea ale Vulgatei – bogat ornamentate. Transcrierea manuală a Bibliei însemna muncă îndelungată, așa că monahii alegeau uneori să copieze doar evangheliile.

Până în ziua de azi, creștinii care au dus cu ei credința în țări de pe întregul mapamond și care au dorit să traducă Biblia în limbile locale, de cele mai multe ori au început cu traducerea evangheliilor. Tipărite împreună, evangheliile formează o cărticică ce presupune minime cheltuieli de producție și poate fi vândută foarte ieftin sau distribuită gratuit.

De ce s-a scris despre Isus?

Ucenicii lui Isus au avut mai multe motive să redea în scris ce știau despre El:

- Cei care Îl cunoscuseră pe Isus îmbătrâneau, de aceea era esențial ca povestirile lor să nu se piardă.
- Mesajul se răspândea tot mai departe și scrierile erau ușor de dus grupurilor de creștini nou formate pentru a primi învățătură despre noua lor credință.
- Textele puteau fi citite, de asemenea, pe ascuns. În zilele lui de început, creștinismul era în afara legii, așa că o scriptură era un mare privilegiu.

Isus în istorie

Există și alte texte timpurii care vorbesc despre Isus. Împreună cu scrierile Noului Testament, ele alcătuiesc o serie întregă de dovezi cum că Isus a existat, a avut mulți ucenici și a fost dat la moarte din porunca guvernatorului roman local, Pilat din Pont. O istorie evreiască scrisă de un om numit Flavius Josephus, la scurtă vreme după ce viața pământească a lui Isus s-a sfârșit, spune că:

În vremea aceea a trăit Isus, un om înțelept, dacă poate fi numit aievea om. El a fost autorul unor uluitoare minuni și învățătorul oamenilor care erau bucuroși să afle adevărul. A tras de partea Lui o mulțime de iudei, dar și o mulțime de păgâni. Acesta a fost Cristos. Chiar dacă Pilat, datorită acuzațiilor aduse de fruntașii poporului nostru, L-a ținut pe cruce, n-au încetat să-L iubească cei ce L-au îndrăgît de la început. Căci li S-a arătat a treia zi iarăși viu, așa cum au prezis profeții trimiși de Dumnezeu, înfăptuind și o mie de alte miracole. De atunci și până azi dăinuie poporul creștinilor, care își trage numele de la Dânsul.

Antichități iudaice, vol. II, 18.3.3, p. 445